

Зоя Борисівна Афанасьєва,
молодший науковий співробітник
відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій
Інституту книгознавства,
Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського
ORCID: 0000-0002-2143-775X
e-mail: lepus-21@ukr.net

**ПЕРІОДИЧНІ ВИДАННЯ КИЇВСЬКОГО
КОМЕРЦІЙНОГО ІНСТИТУТУ ПОЧАТКУ ХХ СТОЛІТТЯ:
ІСТОРІЯ, ТЕМАТИЧНЕ НАПОВНЕННЯ
(ЗА ФОНДАМИ ВІДДІЛУ БІБЛІОТЕЧНИХ ЗІБРАНЬ
ТА ІСТОРИЧНИХ КОЛЕКЦІЙ ІНСТИТУТУ КНИГОЗНАВСТВА
НАЦІОНАЛЬНОЇ БІБЛІОТЕКИ УКРАЇНИ
ІМЕНІ В. І. ВЕРНАДСЬКОГО)**

Мета роботи. Виокремити комплекс періодичних видань Київського комерційного інституту початку ХХ століття з фондів відділу бібліотечних зібрань та історичних колекцій Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського. Застосовуючи бібліографічний аналіз, визначити періодичність, тематичне наповнення та зміст періодичних видань Київського комерційного інституту. Залучити до широкого наукового обігу результати дослідження історії та функціонування періодичних видань закладів вищої освіти України на прикладі зібрання Київського комерційного інституту. **Методологія.** У процесі проведення дослідження були використані істо-

рико-книгознавчий метод і методи системного й бібліографічного аналізу та синтезу. **Наукова новизна.** Вперше здійснено дослідження комплексу періодичних видань Київського комерційного інституту шляхом аналізу їхньої кількості, авторського складу і тематики, визначено принципи бібліографічної систематизації публікацій цих видань. **Висновки.** У статті розглянуто історію, тематичне наповнення, надано загальну характеристику, висвітлено передумови виникнення та особливості функціонування періодичних видань Київського комерційного інституту на тлі суспільно-політичних процесів в Україні на початку ХХ століття. За допомогою бібліографічного аналізу визначено тематичне

наповнення, зміст та послідовність випуску періодичних видань Київського комерційного інституту. Виконана нами систематизація публікацій професорсько-викладацького складу в періодичних виданнях Київського комерційного інституту допоможе в укладанні бібліографічного покажчика їхнього змісту та складу, що значно розширить їх джерелознавчий

потенціал та залучить до широкого наукового обігу.

Ключові слова: періодичні видання, Київський комерційний інститут, «Известия Киевского коммерческого института», «Студенческий бюллетень», «Наукові записки Київського інституту народного господарства», Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського.

Актуальність теми. Стаття актуалізує проблематику накопичення та поширення науково-економічних знань в Україні на прикладі маловивчених періодичних видань Київського комерційного інституту (далі – ККІ). Дослідження здійснене в межах наукової теми «Українське книгознавство та книжкове пам'яткознавство: історія, теорія, практика» (2022–2024 рр.) Інституту книгознавства Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського (далі – НБУВ).

Аналіз досліджень і публікацій. Ґрунтовного наукового дослідження, яке б розкривало історію започаткування та функціонування періодичних видань ККІ, серед опублікованих матеріалів не виявлено. Загальні відомості про періодичні видання цього закладу вищої освіти (далі – ЗВО) надаються в монографії А. Чуткого «Київський комерційний інститут: витоки та історичний поступ (1906–1920 рр.)» [1], де висвітлюється історія ККІ з усіма складовими його діяльності (порядок навчального процесу та зміст навчальних планів, наукова робота, видавнича діяльність, матеріальна база та основні й допоміжні структурні підрозділи, організація управління, студентський контингент, професорсько-викладацький склад Інституту тощо).

Мета дослідження. Залучення до наукового обігу складу та змісту, а також визначення ролі періодики ККІ як історико-бібліографічного джерела в історії економічної науки в Україні.

Виклад основного матеріалу. Видавнича діяльність Київського комерційного інституту протягом 1909–1928 рр. є актуальною та малодослідженою складовою історії даного ЗВО. Цей період пов'язаний з поглибленням економічної освіти в Російській імперії середини ХІХ –

початку ХХ ст. та інтенсивним розвитком промисловості, транспорту, внутрішньої і зовнішньої торгівлі. Інститут найвищого рівня акредитації не міг розпочати свою наукову діяльність без висвітлення результатів науково-дослідницької роботи професорсько-викладацького та студентського загалу через власні періодичні видання.

Після розгляду питання про започаткування періодичного видання Рада Інституту у травні 1909 р. ухвалила рішення про друк періодичного журналу російською мовою «Известия Киевского Коммерческого Института» (далі – «Известия ККИ»), який мав оприлюднювати наукову проблематику за фахом та надавав інформацію стосовно поточного життя ЗВО. Журнал підпорядковувався Міністерству торгівлі та промисловості. Його редагування було доручено викладачеві ККІ О. Русову. Видання версталось у друкарні І. Чоколова, що знаходилася на вулиці Фундуклеївській, 22 (нині Богдана Хмельницького). Передплатна ціна журналу на рік для викладачів та студентів Інституту становила 2 руб., для інших користувачів – 3 руб. [2].

У 1909 р. Інститут видав перші дві книги «Известий ККИ». Періодичне видання відразу стало настільки популярним, що Правлінням Інституту було складено список приватних осіб і установ, яким в обов'язковому порядку надсилалося по одному примірнику – як за гроші, так і на обмін. Цей список нараховував близько 200 абонентів [3].

У 1913 р. XVII книга «Известий ККИ» була розіслана вже 242 кореспондентам: 55 примірників видання – професурі й викладачам Інституту; 20 – членам Опікунської Ради; 84 – іншим приватним особам і установам; 78 – на обмін; 5 – передплатникам за гроші [4].

Правління Інституту в жовтні 1914 р. ухвалило рішення залишати з кожного випуску «Известий ККИ» 25 архівних примірників, що не підлягали розповсюдженню [5].

У 1915 р. список обов'язкових періодичних видань, схвалених Бібліотечною комісією для обміну на «Известия ККИ», нараховував 120 назв [6]. У лютому того ж року XXVII книгу «Известий ККИ» розіслали вже в кількості 300 примірників [7].

У серпні 1915 р. була видана XXIX книга періодичного видання – останній випуск «Известий ККИ» під час Першої світової війни, перед евакуацією Інституту до Саратова. У зв'язку з цим періодичне видання

тривалий час не виходило, і тому багато товариств і редакцій припинили надсилати свої видання в обмін на «Известия ККИ», що призвело до різкого зменшення кількості передплатників.

131

У жовтні 1918 р. редакцією Інституту була випущена ХХХ книга «Известий ККИ». У цей же час корегувалися списки приватних осіб, установ і товариств, що одержували періодичне видання в якості подарункового й обмінного примірників. Тоді ж було прийняте рішення про можливість широкого продажу виданих раніше «Известий ККИ». Для студентів встановили ціну в 50 коп. за примірник, для інших осіб – 75 коп. [8].

Географія розповсюдження «Известий ККИ» підтверджує його наукову вартість, актуальність, інформативність, високий рівень друкованих праць професорсько-викладацького складу Інституту та кращих студентів, а також фахових розвідок Товариства економістів, яке існувало при ККІ. Широту охоплення території Російської імперії періодичним виданням Інституту можна відстежити навіть за численними назвами адресатів, серед яких: «Бессарабское сельское хазяйство», «Варшавськіє университетские известия», «Ведомости Ростовской на Дону городской управы», «Вестник Русско-Английской торговой палаты», «Вестник Азии», «Вестник Екатерининской железной дороги», «Вестник Зарайского общества сельского хозяйства», «Вестник Иркутского городского управления», «Вестник Минского губернского земства», «Вестник Полесских железных дорог», «Вестник Русско-Американской торговой палаты», «Вестник Саратовского отделения русского технического общества», «Вестник Юго-Западных железных дорог», «Железнодорожная жизнь на Дальнем Востоке», «Записки Русского технического общества», «Записки Харьковского университета», «Записки общества изучения Амурского края», «Известия Киевского политехнического института», «Известия Московского коммерческого института», «Известия Петроградского политехнического института», «Chemik Polski», «Drogista», «Kronika Buchaltera», «Kurjer Kolejowy i Asekuracyjny», «Lodzer Texilmarkt», «Przewodnik Rolniczo Przemysłowy», «Szewc Warszawski» та багато ін. [9].

Про зростаючий попит та зацікавленість новим науковим виданням ККІ свідчать факти звернення до редакції «Известий ККИ» відомих

видавництв та ЗВО, зокрема книгарня товариства О. Суворіна «Новое время» 31 жовтня 1913 р. надіслала туди відкритий лист із проханням надати пробний номер журналу для ознайомлення з ним потенційних передплатників [10]; до Правління ККІ 19 жовтня 1911 р. також надійшло подання наступного змісту: «При сём присланный Библиотекой Киевского Политехнического института (КПИ) первый номер “Известий” этого Института (Отдел инженерно-механический), честь имею просить Правление сделать распоряжение о высылке из нашей библиотеки в библиотеку КПИ “Известий ККИ” в обмен на полученное издание Политехнического Института. Редактор А. Русов» [11]. Усім накладом «Известий ККИ» розпоряджалося Правління Інституту, і щоразу, коли підходив час розсилання останнього номера книги періодичного видання, бібліотекар звертався з проханням видати йому визначену кількість примірників згідно з попередньо затвердженим списком кореспондентів. У 1912 р. XVI книга «Известий ККИ» була замовлена в кількості 220 примірників [12].

Для збирання матеріалів з нагоди 10-річчя заснування Інституту за кордон були відряджені співробітники ККІ Євгенія-Ганна Шпіц і Абрам Купріц, які вивчали досвід організації комерційної освіти інших країн для успішного виконання наукової роботи з підготовки Ювілейного збірника ККІ [13].

Голова бібліотечної комісії ККІ П. Кованько й бібліотекар Д. Теремець запропонували Правлінню Інституту від імені редакції «Известий ККИ» розіслати всім видавництвам, що брали участь в обміні на періодичне видання ККІ, повідомлення про причини затримки чергових номерів і прохання продовжити обмін літературою на 1917 р. [14].

Вважаємо за потрібне навести хронологію видань «Известия ККИ» за весь період його існування – книги I–II (1909 р.) – 2 випуски, III–VI (1910 р.) – 4, VII–XII (1911 р.) – 6, XIII–XVI (1912 р.) – 4, XVII–XX (1913 р.) – 4, XXI–XXVI (1914 р.) – 6, XXVII–XXIX (1915 р.) – 3, XXX (1918 р.) – 1, XXXI–XXXIII (1919 р.) – 3.

Від 1909 до 1915 р. редактором «Известий ККИ» був О. Русов, з 1918 р. – П. Кованько.

У 1919 р. вийшли у світ три випуски «Известий ККИ» – книги XXXI–XXXIII, вже за редакцією П. Кованька. Це були останні номери

періодичного видання до перейменування ККІ в 1920 р. в Київський інститут народного господарства (далі – КІНГ) [15].

За змістом публікації «Известий ККІ» склалися з офіційних відомостей про академічне життя ЗВО та наукових праць професорсько-викладацького складу з таких напрямів викладання предметів: економіка, юриспруденція, математика, комерція, історія російська та загальна, філософія, статистика, економічна географія, демографія, товарознавство, природознавство, фізика, хімія; а також зі звітів як Інституту, так і «Товариства економістів при ККІ» та інших навчально-допоміжних підрозділів, що належали до складу ЗВО [16].

Від перших випусків періодичного видання у ньому активно друкувалися монографії, наукові праці, розвідки та лекції викладачів ККІ для ознайомлення з ними студентської аудиторії, адже окремі примірники цих наукових праць не завжди були доступними для широкого загалу бажаючих через обмежену кількість друкованих видань та дорожнечу оригінальних фахових публікацій.

У більшості випадків наукові праці професорсько-викладацького складу друкувались у межах однієї книги «Известий ККІ», але були й такі фундаментальні студії, які вимагали більшого обсягу для повної публікації, тому такі монографії публікувалися з продовженням у кількох випусках періодичного видання.

Як приклад можна навести працю професора, викладача політекономії та статистики К. Воблого «Основи економії страхування» (1914). Перша частина його монографії була опублікована у ХХІV книзі на с. 1–128. Продовження публікації було у ХХV книзі на с. 129–224; закінчення – у ХХVI книзі на с. 225–340. Також із продовженням друкувалася наукова праця викладача вищої математики у ККІ академіка АН України (1919) Д. Граве «Енциклопедія математики» (1916, 601 с.) – у чотирьох випусках журналу, книги ІХ–ХІІ. «Огляд новітньої руської історії» (1912, 427 с.) авторства ректора ККІ професора М. Довнар-Запольського друкувався у трьох книгах – ХІІІ–ХV. Монографія «Технічний аналіз» (1909, 256 с.) викладача технології хімічних речовин професора І. Єгорова друкувалась у ІІ та ІІІ книгах.

Прикладом публікацій наукових розвідок студентів ККІ є дослідження професорського стипендіата ККІ С. Новаківського «Панамський

канал та його світове значення» (1914, 641 с.), що було надруковане в чотирьох книгах видання – XXIV–XXVII. Переклад монографії «Соціальна фізика» [1869] відомого французького та бельгійського математика, астронома, метеоролога, соціолога, статистика Адольфа Кетле (1796–1874), виконаний студентами Інституту Є. Колмаковською, Е. Пишновим та А. Шендеровичем, було опубліковано в семи книгах «Известий ККИ» – VI–VII, IX–X, XIX–XXI (357 с.) [17].

Велику увагу редколегія періодичного видання приділяла публікаціям «хронічки» академічного життя Інституту: це Положення про ККІ, Статут, загальні відомості про ЗВО, плани, програми, огляди викладання навчальних предметів, протоколи «Товариства економістів», звіти навчально-допоміжних підрозділів (бібліотека, кабінети, лабораторії, музей) тощо.

Загалом авторів, які надали свої наукові праці для публікації в «Известиях ККИ», було 50 осіб, серед них – 22 професори та викладачі (43 праці) і 28 студентів (37 праць) [18].

Окрім «Известий ККИ» в Інституті виходив «Студенческий бюллетень». Перший номер цього видання побачив світ 3 листопада 1913 р. Це було щотижневє видання Товариства взаємодопомоги студентів ЗВО, що було створене з ініціативи одного з членів редакції «Бюллетеня», вірогідно студента С. Гольдельмана, та отримало принципову згоду ректора Інституту. До складу редакції входило п'ятеро осіб з числа тих, хто закінчив або ще вчився у ККІ, – О. Богданович, В. Васильєв (відповідальний редактор), С. Гольдельман, Г. Михайлов (секретар) та М. Новинський.

Основною метою «Бюллетеня» було інформування багатотисячної аудиторії студентів Інституту (4,5 тис.) про все, що стосувалось їхнього студентського життя та навчальних і фахових інтересів. Так, у рубриці «Навчальне життя Інституту» розглядалися проблеми навчально-допоміжних підрозділів ККІ. У рубриці «Бібліографія» публікувався огляд фахових наукових праць, які вийшли друком. Рубрика «Загальна хроніка Інституту» відображала інформацію про постанови Правління ККІ. У рубриці «Хроніка студентських організацій» віддзеркалювалося повсякденне життя земляцтв, Товариства взаємодопомоги студентам ККІ, гуртка вирішення культурних і матеріальних проблем «Киянин».

У рубриці «Від редакції Бюлетеня» оприлюднювалися плани змісту наступних випусків видань, де передбачався розподіл статей за двома відділами – Науковим та Довідковим.

У Науковому відділі планувалося вмещувати наступну інформацію: а) статті та нотатки загального наукового характеру; б) статті про завдання та способи діяльності різних навчально-допоміжних підрозділів ККІ, семінарів, практичних занять; в) програми та плани можливих курсів для читання та практичних занять із поясненням до них; г) звіти про роботу семінарів з оприлюдненням доповідей та дебатів по них, про деякі практичні заняття, лабораторні досліди та дослідження; д) звіти та повідомлення студентів про цікаві наукові розвідки під час літньої практики та відряджень; є) огляди наукового життя й діяльності подібних до Інституту ЗВО в Росії та за кордоном; ж) загальнонаукову хроніку; з) рецензії на книги та фахові видання, які надійшли до бібліотеки Інституту або з'явилися на книжковому ринку.

До Довідкового відділу передбачалося залучати наступне: а) розпорядження і циркуляри Міністерства торгівлі та промисловості, також інших вищих державних установ стосовно Інституту; б) загальну хроніку Інституту; в) постанови, об'яви і розпорядження навчального характеру Опікунської Ради, Навчального комітету, відділень, підвідділів, комісій та навчально-допоміжних підрозділів, розпорядження Директора, професорів, деканів та викладачів; г) об'яви та розпорядження адміністративного характеру; д) відомості про книги, видання і різні матеріали, що надійшли до навчально-допоміжних підрозділів Інституту; е) хроніку студентських наукових і економічних організацій Інституту; є) поштову скриньку редакції, листи до редакції; ж) приватні об'яви [19].

Перший номер «Студенческого бюллетеня» відкривався вітальним листом ректора Інституту М. Довнар-Запольського: «Я глибоко впевнений, що наш студентський журнал посяде чільне місце в розвитку юнацтва, яке стікається у стінах нашого Інституту. Але, крім того, я передбачаю, що наш студентський орган буде одним із засобів єднання думки і здорового наукового спілкування в середовищі молоді, яка навчається» [20]. У цьому ж номері «Студенческого бюллетеня» були надруковані статті викладачів ККІ, зокрема: «Якої корекції потребує лекційний метод викладання професора К. Воблого», «З господарського

життя сучасної Болгарії» С. Гольдельмана, «До питання про популяризацію кооперативної справи» В. Галевича.

За весь період функціонування «Студенческого бюллетеня» свої наукові статті, розвідки, доробки, звернення, оголошення і листи до редакції опублікували понад 150 авторів.

«Бюллетень» виходив щотижня, передплатна ціна на один семестр складала 1 руб. 50 коп., на місяць – 30 коп. з пересиланням, ціна окремого номера становила 5 коп. Публікувався у друкарні А. І. Гросмана по вулиці Великій Володимирській, № 48 (нині Володимирська) [21].

Ідея організації Товариства взаємодопомоги студентів виникла ще в 1907 р. на засадах Каси взаємодопомоги, яка існувала винятково з прибутків від членських внесків. У 1910 р. Товариство взаємодопомоги отримало ексклюзивне право на видання програм і розкладів, а також дозвіл на продаж низки праць професорів ККІ. М. Довнар-Запольський пожертвував Товариству взаємодопомоги 125 примірників «Історії російського народного господарства», професори Є. Сташевський і В. Новодворський надали Товариству взаємодопомоги право на безкоштовне видання своїх лекцій [22].

Метою видавничого напрямку діяльності Товариства стало забезпечення студентів недорогими підручниками, що мали належний науковий рівень та якість. Цим організатори Товариства планували боротися з поширенням серед студентів ЗВО низькопробних конспектів і тому подібних другорядних посібників.

Видавнича комісія Товариства встановила тісні стосунки з деякими видавничими фірмами, щоб надати можливість студентам отримувати наукові праці за зниженою ціною. Так, Товариством були отримані студії професорів К. Воблого, В. Бажаєва, Д. Граве, В. Новодворського, В. Синайського, викладачів Р. Берзіна, Н. Синопійського-Трофімова й інших.

У зв'язку зі складними політико-економічними обставинами у країні, 14 квітня 1915 р. вийшов останній, 24-й, номер «Студенческого бюллетеня».

Після багатьох реорганізацій ККІ (влітку 1920 р. його було перейменовано в Інститут соціально-економічних наук, а у вересні того ж року він дістав назву «Київський інститут народного господарства», у 1925 р. ЗВО було присвоєне ім'я Євгенії Бош, яке Інститут носив до наступно-

го перейменування в 1930 р. [23] на Київський інститут обміну та розподілу (далі – КІОР), що пізніше став основною складовою частиною Всеукраїнської Академії постачання ім. Й. В. Сталіна (далі – ВАП) [24]. У 1934 р. частину книжкових фондів ВАП було передано до Державної наукової бібліотеки Всеукраїнської академії наук (далі – ДНБ ВУАН) (нині НБУВ) [25]. На жаль, документальних матеріалів, які б підтверджували достеменно причину надходження книжкового фонду ВАП до ДНБ ВУАН, на сьогодні ще не виявлено.

Період буремних 1914–1918 рр. у державі негативно позначився на рівні наукового життя ЗВО, але на початку 1920-х років загальна ситуація дещо стабілізувалась. У 1923 р. КІНГ зумів покращити стан своєї видавничої діяльності і випустив перший номер періодичного видання «Наукові записки Київського інституту народного господарства. Техніка, економіка і право» (далі – «Наукові записки КІНГу»). Основними завданнями нового журналу були: 1) ознайомлення широкого загалу науково-педагогічних і практичних робітників народного господарства України з поточною роботою у трьох основних галузях наукових знань, які викладалися в Інституті: техніки, економіки (теоретичної і практичної) та права; 2) допомога студентам КІНГ та інших ЗВО в їхній навчально-науковій роботі шляхом публікації праць викладачів Інституту та інших ЗВО, а також праць, що мали навчально-допоміжний характер (навчальні плани, програми дисциплін тощо) [26].

До Редакції першого номера журналу увійшли представники професорсько-викладацького складу КІНГ, які відповідали за три основні фахові дисципліни: техніку – професори М. Делоне, І. Єгоров, П. Сльозкін, В. Шапошніков; економіку – Г. Кривченко, С. Посвольський, Г. Хіменко; право – Є. Кельман, Я. Розанов. Загальною редакцією опікувалися професори Інституту Я. Смолянський і В. Шапошніков. Секретарем редакції журналу був Ф. Новош. У наступних випусках періодичного видання склад редакції дещо змінювався, зокрема серед членів редколегії другого номера за 1924 р. значилися Є. Патон (розділ «Техніка»), ректор КІНГ С. Каган, професори К. Воблий, М. Мітіліно, М. Птуха, Я. Яснопольський (розділ «Економіка»), професори А. Крістер, М. Паше-Озерський (розділ «Право»). Треба відзначити, що зміст журналу вперше друкувався трьома мовами: українською, німецькою та російською.

«Наукові записки КІНГУ» виходили друком у 1923–1928 рр., загальна кількість номерів склала 9 випусків. За час його існування на сторінках журналу було опубліковано понад 100 наукових праць. Періодичний журнал публікувався у Тресті «Київ-друк», 4 друкарня, вулиця Воровського, 42 (нині Бульварно-Кудрявська).

Аналізуючи номери «Наукових записок КІНГУ» (до речі, у 2023 р. виповнюється 100 років від дня виходу першого номера наукового журналу), слід відзначити, що на його сторінках превалюють статті практичного характеру, пов'язані з вирішенням нагальних проблем народного господарства України, зокрема: Г. Кривченко «Еволюція сільського господарства на Україні за минуле десятиліття», С. Каган «Соціально-економічна суть Гребінського Райкому незалежних селян на Київщині», І. Кириєнко «Залізобетонна набережна на анкерах в місті Нижньо-Дніпровському», А. Артем'євський «Водний транспорт України», І. Єгоров «Тютюнова промисловість України», В. Іжевський «Переходовий газогенератор-тепловик і його значення для країн, віддалених від кам'яновугільних родовищ, зокрема для Правобережної України», А. Круковський «Перспективи електрифікації Київщини», Г. Кривченко «До питання про можливі межі підвищення сільських врожаїв на Україні», К. Воблий «Продуктивні сили на Україні», В. Лучицький «Про результати дослідження марганцевих руд і каолінів Правобережної України», Д. Беллінг «Риба України як природна продуктивна сила», П. Кованько «Комунальні підприємства України», Л. Яснопольський «Кредитові установи на Україні», К. Зворикін «Про стан Київського водоводу у відношенні до втрати води», А. Фомін «Ботанічно-географічні райони України», А. Бривуль «Дослідження молока київського ринку», З. Орлова «Транзитна торгівля України та її сучасна проблема», Н. Маслеников «До питання про диспропорцію економічних показників і об'ємів окружних бюджетів України», Л. Карум «До проекту засад поділу і конституції УСРР» тощо.

Бібліографічний аналіз та систематизація публікацій професорсько-викладацького складу в «Известиях ККИ», «Студенческом бюллетене», «Наукових записках КІНГУ» уможливають укладання покажчика змісту та складу цих наукових періодичних видань.

Наукова новизна. Вперше здійснено дослідження комплексу періодичних видань Київського комерційного інституту шляхом аналізу

їхньої кількості, авторського складу і тематики, визначено принципи бібліографічної систематизації публікацій у цих періодичних наукових виданнях.

Висновки. Відмінною ознакою всіх трьох періодичних видань Інституту є те, що розміщення друкованого матеріалу на їхніх сторінках розподілялося на дві основні частини – більша була присвячена публікаціям професорсько-викладацького складу, менша – «хроніці» життя ЗВО. Цей умовний розподіл друкованого матеріалу за змістом прослідковується протягом усіх випусків наукових періодичних видань навчального закладу. У перспективі є можливість складання бібліографічного довідкового апарату на весь матеріал, який було надруковано в цих періодичних виданнях, що значно розширить їхній джерелознавчий потенціал для широкого кола користувачів.

Список використаних джерел

1. Чуткий А. І. Київський комерційний інститут: витоки та історичний поступ (1906–1920 рр.) / Київ. нац. екон. ун-т ім. Вадима Гетьмана. Ніжин : Лисенко М. М., 2013. 524 с.
2. Державний архів м. Києва (далі – ДАК). Ф. 153. Оп. 8. Спр. 125. Арк. 1, 3.
3. Там само. Спр. 32. Арк. 60–64.
4. Там само. Арк. 94.
5. Там само. Спр. 125. Арк. 39.
6. Там само. Спр. 32. Арк. 328–329.
7. Там само. Арк. 345.
8. Там само. Спр. 1154. Арк. 109.
9. Там само. Спр. 1156. Арк. 20–22.
10. Там само. Спр. 125. Арк. 20.
11. Там само. Арк. 35.
12. Там само. Спр. 601. Арк. 98.
13. Там само. Спр. 1327. Арк. 19–20.
14. Там само. Спр. 1156. Арк. 79.
15. Центральний державний архів вищих органів влади та управління України (далі – ЦДАВО України). Ф. 166. Оп. 2. Спр. 1501. Арк. 78.
16. ДАК. Ф. 153. Оп. 8. Спр. 125. Арк. 3.
17. Кэтлэ А. Социальная физика, или Опыт исследования о развитии человеческих способностей / под ред. [и с предисл.] А. Русова. Киев : Коммер. ин-т Е. Калмановской, Э. Пышнова и А. Шендеровича, 1913. 360 с.

18. Наукові записки Київського інституту народного господарства (далі – Наукові записки КІНГУ). Київ, 1928. № IX. С. 183.
19. Студенческий бюллетень Киевского коммерческого института. Еженедельное издание О-ва Взаимопомощи Студ. ККИ. 1913. № 1 (3 ноября). С. 27–28.
20. Там само. С. 1, 4–5
21. Там само. С. 1, 4–5.
22. Там само. 1914, № 20 (15 ноября), С. 16–20.
23. ЦДАВО України. Ф. 166. Оп. 5. Спр. 562. Арк. 230.
24. Архів НБУВ. Оп. 1. Спр. 400. Арк. 16–17.
35. Там само. Спр. 493. Арк. 184.
31. Наукові записки КІНГУ. Техніка, економіка й право. 1926. № 1 (7). С. III–IV.

Zoya Afanasyeva

V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine

(Kyiv, Ukraine)

ORCID: 0000-0002-2143-775X

e-mail: lepus-21@ukr.net

Periodicals of Kyiv Commercial Institute of early 20th century: history, thematic content

**(from fonds of Department of Library and Historical Collections
of Institute of Bibliography of V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine)**

The goal of the research is to separate the complex of periodicals of the Kyiv Commercial Institute of the beginning of the 20th century from the fonds of the Department of Library and Historical Collections of the Institute of Bibliography of the V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine. By the means of bibliographic analysis, determine the periodicity, thematic content filling of periodicals of the Kyiv Commercial Institute. To involve into a wide scientific circulation the results of the study of the history and functioning of periodicals of institutions of higher education of Ukraine on the example of the book collection of the Kyiv Commercial Institute. **Methodology.** During the research, the following methods were used: systematic analysis, historical and bibliographic analysis and synthesis. **Scientific novelty.** For the first time in the history of the periodical publications of the Kyiv Commercial Institute, an analysis of their number was carried out, the composition of authors and topics were investigated, and the bibliographic systematization of publications in these scientific periodicals was determined. **Conclusions.** The article considered

the history, thematic filling, general characteristics, prerequisites for the emergence, peculiarities of the functioning of the periodical publications of the Kyiv Commercial Institute against the background of socio-political processes in Ukraine at the beginning of the 20th century. With the help of bibliographic analysis, the thematic content, and sequence of publication of periodicals of the Kyiv Commercial Institute were determined. The systematization of the publications of the professorial staff of the higher education institution in the periodicals of the Kyiv Commercial Institute makes it possible to draw up a bibliographic index of their content and composition, which will significantly expand their source research potential and involve them into a wide scientific circulation.

Key words: periodicals, Kyiv Commercial Institute, "Izvestiya of the Kyiv Commercial Institute", "Student Bulletin", "Research Notes of the Kyiv National Economy Institute", V. I. Vernadskyi National Library of Ukraine.

*Стаття підготовлена 12 вересня 2022 року;
подана до друку 21 вересня 2022 року.*